

priusquam in lagunculam funderet merum, primoribus labris sorbebat exiguum, quia non poterat amplius, sensu recusante. Non enim ulla temulenta cupidine faciebat hoc, sed quibusdam superfluentibus ætatis excessibus, qui ludicris motibus ebulliunt, et in puerilibus animis majorum pondere premi solent. Itaque ad illud modicum quotidiana modica addendo, quoniam qui modica spernit, paulatim decedit¹, in eam consuetudinem lapsa erat, ut prope jam plenos mero caliculos inhianter hauriret. Ubi tunc sagax anus, et vehemens illa prohibitio? Numquid valebat aliquid adversus latentem morbum, nisi tua medicina, Domine, vigilaret super nos? Absente patre et matre et nutritoribus tu præsens qui creasti, qui vocas; qui etiam per præpositos homines boni aliquid agis ad animarum salutem, quid tunc egisti, Deus, meus? unde curasti? unde sanasti? Nonne protulisti durum et acutum ex altera anima convicium tanquam medicinale ferrum ex occultis provisionibus tuis, et uno ictu putredinem illam præcidisti? Ancilla enim cum qua solebat accedere ad cuppam, litigans cum domina minore, ut fit, sola cum sola, objecit hoc crimen, amarissima insultatione vocans meribibulam. Quo illa stimulo percussa, respexit fœditatem suam, confestimque damnavit atque exiit. Sicut amici adulantes pervertunt, sic inimici litigantes plerumque corrigunt. Nec tu quod per eos agis, sed quod ipsi voluerunt retribuisti eis. Illa enim irata, exagitare appetivit minorem dominam, non sanare, et ideo clanculo; aut quia ita eas invenerat locus et tempus litis; aut ne forte et ipsa periclitaretur quod tam sero prodidisset. At tu, Domine rector coelitem et terrenorum, ad usus tuos contorquens profunda torrentis, fluxum sæculorum ordinans turbulentum; etiam de alterius animæ insania sanasti alteram; ne

¹ Eccli. xix, i.

quisquam cum hoc advertit potentiæ suæ tribuat, si verbo ejus alius corrigatur quem vult corrigi.

CAPUT IX.

Laudabiles matris suæ mores prosequitur.

XIX. EDUCATA itaque pudice ac sobrie, potiusque a te subdita parentibus, quam a parentibus tibi, ubi plenis annis nubilis facta est, tradita viro servivit veluti domino, et sategit eum lucrari tibi, loquens te illi moribus suis, quibus eam pulchram faciebas, et reverenter amabilem atque mirabilem viro. Ita autem toleravit cubilis injurias, ut nullam de hac re cum marito haberet unquam simultatem. Expectabat enim misericordiam tuam super eum, ut in te credens castificaretur. Erat vero ille præterea sicut benevolentia præcipuus, ita ira fervidus. Sed noverat hæc non resistere irato viro, non tantum facto, sed ne verbo quidem. Jam vero refracto et quieto, cum opportunum videret, rationem facti sui reddebat, si forte ille inconsideratius commotus fuerat. Denique cum matronæ multæ quarum viri mansuetiores erant, plagarum vestigia, etiam dehonestata facie gererent, inter amica colloquia illæ arguebant maritorum vitam, hæc earum linguam, veluti per jocum graviter admonens, ex quo illas tabulas quæ Matrimoniales vocantur, recitari audissent, tanquam instrumenta, quibus ancillæ factæ essent, deputare debuisse; proinde memores conditionis, superbire adversus dominos non oportere. Cumque mirarentur illæ, scientes quam ferocem conjugem sustineret,

nunquam fuisse auditum, aut aliquo indicio claruisse, quod Patricius ceciderit uxorem, aut quod a se invicem vel unum diem domestica lite dissenserint, et causam familiariter quærerent, docebat illa institutum suum, quod supra memoravi. Quæ observabant, experte gratulabantur; quæ non observabant, subjectæ vexabantur.

XX. Socrum etiam suam primo susurris malarum ancillarum adversus se irritatam, sic vicit obsequiis, perseverans tolerantia et mansuetudine; ut illa ultro filio suo medias linguas famularum proderet, quibus inter se et nulum pax domestica turbabatur, expeteretque vindictam. Itaque posteaquam ille et matri obtemperans, et curans familiæ disciplinam, et concordiam suorum consulens, proditas ad prodentis arbitrium verberibus coërcuit, promisit illa talia de se præmia sperare debere, quæcumque de sua nuru sibi, quo placeret, mali aliquid loqueretur; nullaque jam audente, memorabili inter se benevolentiam suavitatem vixerunt.

XXI. Hoc quoque illi bono mancipio tuo, in cujus utero me creasti, Deus meus, misericordia mea, munus grande donaveras, quod inter dissidentes atque discordes quaslibet animas, ubi poterat, tam se præbebat pacificam, ut cum ab utraque multa de invicem audiret amarissima, qualia solet eructare turgens atque indigesta discordia, quando præsentis amicæ de absente inimicæ per acida colloquia cruditas exhalatur odiorum, nihil tamen alteri de altera proderet, nisi quod ad eas reconciliandas valeret. Parvum hoc bonum mihi videretur, nisi turbas innumerabiles tristis experirer, nescio qua horrenda pestilentia peccatorum latissime pervagante, non solum iratorum inimicorum iratis inimicis dicta prodere, sed etiam quæ non dicta sunt addere; cum contra homini humano parum esse debeat inimicitias hominum nec excitare nec

augere male loquendo, nisi eas etiam extinguere bene loquendo studuerit, qualis illa erat, docente te magistro intimo in schola pectoris.

XXII. Denique etiam virum suum jam in extrema vita temporali ejus lucrata est tibi, nec in eo jam fideli planxit, quod in nondum fideli toleraverat. Erat etiam serva servorum tuorum. Quisquis eorum noverat eam, multum in ea laudabat et honorabat et diligebat te; quia sentiebat præsentiam tuam in corde ejus sanctæ conversationis fructibus testibus. Fuerat enim unius viri uxor, mutuam vicem parentibus reddiderat, donum suam pie tractaverat, in operibus bonis testimonium habebat. Nutrierat filios, toties eos parturiens, quoties abs te deviare cernebat. Postremo nobis, Domine, omnibus, quia ex munere tuo sinis loqui servis tuis, qui ante dormitionem ejus in te jam consociati vivebamus percepta gratia baptismi tui, ita curam gessit, quasi omnes genuisset; ita servivit quasi ab omnibus genita fuisset.

CAPUT X.

Colloquium cum matre de regno cœlorum.

XXIII. IMPENDENTE autem die, quo ex hac vita erat exitura, quem diem tu noveras ignorantibus nobis, proveverat (ut credo) procurante te occultis tuis modis, ut ego et ipsa soli staremus incumbentes ad quamdam fenestram, unde hortus intra domum quæ nos habebat prospectabatur, illic apud ostia Tiberina, ubi remoti a turbis post longi itineris laborem instaurabamus nos navigationis

Colloquebamur ergo soli valde dulciter, et præterita obli-
viscentes, in ea quæ ante sunt extenti¹, quærebamus
inter nos apud præsentem veritatem quod tu es, qualis
futura esset vita æterna sanctorum, quam nec oculus
vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit². Sed
inhiabamus ore cordis in superna fluenta fontis tui, fontis
vitæ qui est apud te³, ut inde pro captu nostro aspersi,
quoquo modo rem tantam cogitarem.

XXIV. Cumque ad eum finem sermo perduceretur, ut
carnalium sensuum delectatio quantalibet, in quantalibet
luce corporea, præ illius vitæ jucunditate, non compara-
tione, sed ne commemoratione quidem digna videretur; eri-
gentes nos ardentiore affectu in idipsum, perambulavimus
gradatim cuncta corporalia, et ipsum cælum, unde sol
et luna et stellæ lucent super terram. Et adhuc ascende-
bamus interius cogitando, et loquendo, et mirando opera
tua et venimus in mentes nostras, et transcendimus eas,
ut attingeremus regionem ubertatis indeficientis, ubi pas-
cis Israël in æternum veritatis pabulo, et ubi vita sapien-
tia est, per quam fiunt omnia ista, et quæ fuerunt, et quæ
futura sunt; et ipsa non fit, sed sic est ut fuit, et sic erit
semper; quin potius fuisse, et futurum esse non est in ea,
sed esse solum, quoniam æterna est. Nam fuisse et futu-
rum esse non est æternum. Et dum loquimur et inhiamus
illi, attingimus eam modice toto ictu cordis, et suspiravi-
mus et reliquimus ibi religatas primitias spiritus, et re-
meavimus ad strepitum oris nostri, ubi verbum et incipitur
et finitur. Et quid simile Verbo tuo Domino nostro in se
permanentem sine vetustate, atque innovanti omnia⁴?

XXV. Dicebamus ergo: Si cui sileat tumultus carnis,
sileant phantasie terræ, et aquarum, et aëris, sileant, et
poli, et ipsa sibi anima sileat, et transeat se non se cogi-

¹ Philip. III, 13. — ² I Cor. II, 9. — ³ Psal. XXXV, 10. — ⁴ Sap. VII, 27.

tando, sileant somnia et imaginariæ revelationes, omnis
lingua et omne signum, et quidquid transeundo fit, si
cui sileat omnino; quoniam si quis audiat, dicunt hæc
omnia: Non ipsa nos fecimus, sed fecit nos qui manet in
æternum¹. His dictis si jam taceant, quoniam erexerunt
aurem in eum qui fecit ea, et loquatur ipse solus, non
per ea, sed per se ipsum, ut audiamus verbum ejus, non
per linguam carnis, neque per vocem Angeli, nec per so-
nitum nubis, nec per ænigma similitudinis, sed ipsum
quem in his amamus, ipsum sine his audiamus, sicut
nunc extendimus nos, et rapida cogitatione attingimus æter-
nam sapientiam super omnia manentem; si continuetur
hoc, et subtrahantur aliæ visiones longe imparis generis,
et hæc una rapiat et absorbeat, et recondat in interiora
gaudia spectatorem suum, ut talis sic sempiterna vita,
quale fuit hoc momentum intelligentiæ, cui suspiravimus;
nonne hoc est: « Intra in gaudium Domini tui²? » Et
istud quando? An cum omnes resurgemus, sed non om-
nes immutabimur³?

XXVI. Dicebam talia, et si non isto modo et his verbis,
tamen, Domine, tu scis quod illo die cum talia loqueremur,
et mundus iste nobis inter verba vilesceret cum omnibus
delectationibus suis, tunc ait illa: « Fili, quantum ad me
» attinet, nulla jam re delector in hac vita. Quid hic
» faciam adhuc, et cur hic sim nescio, jam consumpta
» spe hujus sæculi. Unum erat propter quod in hac vita
» aliquantum immorari cupiebam, ut te Christianum
» catholicum viderem prius quam morerer. Cumulatus
» hoc mihi Deus meus præstitit, ut te etiam, contempta
» felicitate terrena, servum ejus videam: quid hic
» facio? »

¹ Psal. XCIX, 3 et 5. — ² Matth. XXV, 21. — ³ I Cor. XV, 51.

CAPUT XI.

De extasi et morte matris.

XXVII. Ad hæc ei quid responderim, non satis recolo. Cum interea vix intra quinque dies, aut non multo amplius decubuit febribus. Et cum ægrotaret quodam die defectum animæ passa est, et paululum subtracta a presentibus. Nos concurrimus; sed cito reddita est sensui, et aspexit astantes me, et fratrem meum, et ait nobis quasi quærenti similis: « Ubi eram? Deinde nos intuens mœrore attonitos: Ponetis hic, inquit, matrem vestram? » Ego silebam, et fletum frenabam. Frater autem meus quiddam locutus est, quo eam non peregre, sed in patria defungi tanquam felicius optaret. Quo audito, illa vultu anxio reverberans eum oculis quod talia saperet, atque inde me intuens: « Vide, ait, quid dicit. » Et mox ambobus: « Ponite, inquit, hoc corpus ubicumque; nihil vos ejus cura conturbet; tantum illud vos rogo, ut ad Domini altare memineritis mei ubi ubi fueritis. » Cumque hanc sententiam verbis quibus poterat explicasset, conticuit, et ingravescente morbo exercebatur.

XXVIII. Ego vero cogitans dona tua, Deus invisibilis, quæ immittis in corda fidelium tuorum, et proveniunt inde fruges admirabiles, gaudebam et gratias agebam tibi, recolens quod noveram quanta cura semper æstuasset de sepulcro, quod sibi providerat et præparaverat juxta corpus viri sui. Quia enim valde concorditer vixerant, id etiam vo-

lebat, ut est animus humanus minus capax divinorum, ad-
jungi ad illam felicitatem, et commemorari ab hominibus,
concessum sibi esse post transmarinam peregrinationem,
ut conjuncta terra amborum conjugum terra tegeretur.
Quando autem ista inanitas plenitudine bonitatis tuæ cœ-
perat in ejus corde non esse, nesciebam, et lætabar ad-
mirans quod sic mihi aperuisset; quanquam et in illo
sermone nostro ad fenestram cum dixit: « Jam quid hic
» facio? non apparuit desiderare in patria mori. » Audivi
etiam postea, quod jam cum Ostiis essemus, cum qui-
busdam amicis meis materna fiducia colloquebatur quod-
dam die de contemptu vitæ hujus et bono mortis, ubi ipse
non aderam; illisque stupentibus virtutem fœminæ, quam
tu dederas ei, quærentibusque utrum non formidaret
tam longe a sua civitate corpus relinquere: « Nihil, in-
» quit, longe est Deo, neque timendum est ne ille non
» agnoscat in fine sæculi, unde me resuscitet. » Ergo die
nono ægritudinis suæ, quinquagesimo et sexto anno æta-
tis suæ¹, trigesimo et tertio ætatis meæ, anima illa reli-
giosa et pia corpore soluta est.

¹ Hunc numerum omnes ad unum codices cum editi, tum scripti assignant; unde intelligitur locum minime corruptum esse, quod suspicatus est Caesar Baronius ad an. 388 n. 71 et in Not. ad Mart. die 5 Maii.

CAPUT XII.

Quomodo luxerit mortem matris. — Sacrificium pro defunctis.

XXIX. PREMEBAM oculos ejus, et confluebat in præcordia mea mœstitudo ingens, et transflebat in lacrymas, ibidemque oculi mei violento animi imperio resorbent fontem suum usque ad siccitatem, et in tali luctamine valde male mihi erat. Tum vero ubi efflavit extremum spiritum, puer Adeodatus exclamavit in planctum atque ab omnibus nobis coërcitus tacuit. Hoc modo etiam meum quiddam puerile quod labebatur in fletus juvenili voce cordis, coërcetur et tacebat. Neque enim decere arbitramur funus illud quæstibus lacrymosis gemitibusque celebrare; quia his plerumque solet deplorari quædam miseria morientium, aut quasi omnimoda extinctio. At illa nec misere moriebatur, nec omnino moriebatur. Hoc et documentis morum ejus, et fide non ficta, rationibusque certis tenebamus.

XXX. Quid ergo erat quod intus mihi graviter dolebat, nisi ex consuetudine simul vivendi dulcissima et charissima repente disrupta vulnus recens? Gratularar quidem testimonio ejus, quod in ea ipsa ultima ægritudine obsequiis meis interblandiens appellabat me pium, et commemorabat grandi dilectionis affectu nunquam se audisse ex ore meo jaculatum in se durum aut contumeliosum sonum. Sed tamen quid tale, Deus meus, qui fecisti nos, quid comparabile habebat honor a me delatus illi, et servitus ab illa

mihi? Quoniam itaque deserebar tam magno ejus solatio, sauciabatur anima mea, et quasi dilaniabatur vita, quæ una facta erat ex mea et illius.

XXXI. Cohibito ergo a fletu illo puero, Psalterium arripuit Evodius, et cantare coepit Psalmum. Cui respondebamus omnis domus: « Misericordiam et judicium can- » tabo tibi, Domine¹. » Audito autem quid ageretur, convenerunt multi fratres ac religiosæ foeminae; et de more illis quorum officium erat funus curantibus, ego in parte ubi decenter poteram, cum eis qui me non deserendum esse censebant, quod erat tempori congruum disputabam, eoque fomento veritatis mitigabam cruciatum tibi notum, illis ignorantibus et intente audientibus, et sine sensu doloris me esse arbitrantibus. At ego in auribus tuis, ubi eorum nullus audiebat, increpabam molliem affectus mei, et constringebam fluxum mœroris, cedebatque mihi paululum, rursusque impetu suo ferebatur, non usque ad eruptionem lacrymarum, nec usque ad vultus mutationem, sed ego sciebam quid corde premerem. Et quia mihi vehementer displicebat tantum in me posse hæc humana, quæ ordine debito et sorte conditionis nostræ accidere necesse est, alio dolore dolebam dolorem meum, et duplici tristitia macerabar.

XXXII. Cum ecce corpus elatum est, imus, redimus sine lacrymis. Nam neque in eis precibus quas tibi fudimus, cum offerretur pro ea sacrificium pretii nostri, jam juxta sepulcrum posito cadavere, priusquam deponeretur, sicut illic fieri solet, nec in eis precibus ego flevi, sed toto die graviter in occulto mœstus eram, et mente turbata rogabam te ut poteram, quo sanares dolorem meum; nec faciebas, credo commendans memoriæ meæ, vel hoc uno documento omnis consuetudinis vinculum,

¹ Psal. c, 1.

etiam adversus mentem, quæ jam non fallaci verbo pascitur. Visum etiam mihi est ut irem lavatum, quod audieram inde balneis nomen inditum, quia Græci *ἐξαλειν* dixerint; quod anxietatem pellat ex animo. Ecce et hoc confiteor misericordiæ tuæ, Pater orphanorum, quoniam lavi, et talis eram qualis priusquam lavissem. Neque enim exsudavit de corde meo mœroris amaritudo. Deinde dormivi et evigilavi, et non parva ex parte mitigatum inveni dolorem meum: atque ut eram in lecto meo solus, recordatus sum veridicos versus Ambrosii tui: tu es enim

*Deus creator omnium,
Polique rector, vestiens
Diem decoro lumine;
Noctem sopora gratia,
Artus solutos ut quies
Reddat laboris usui,
Mentesque fessas allevet,
Luctusque solvat anxios.*

XXXIII. Atque inde paulatim reducebam in pristinum sensum ancillam tuam, conversationemque ejus piam in te, et sancte in nos blandam atque morigeram, qua subito destitutus sum; et libuit flere in conspectu tuo de illa et pro illa, de me et pro me. Et dimisi lacrymas quas continebam, ut effluerent quantum vellent, substernens eas cordi meo; et requievit in eis, quoniam ibi erant aures tuæ, non cujusquam hominis superbe interpretantis ploratum meum. Et nunc, Domine, confiteor tibi in litteris. Legat qui volet, et interpretetur ut volet, et si peccatum invenerit flevisse me matrem exigua parte horæ, matrem oculis meis interim mortuam, quæ me multos annos fleverat ut oculis tuis viverem, non irrideat;

sed potius, si est grandi charitate, pro peccatis meis fleat ipse ad te Patrem omnium fratrum Christi tui.

CAPUT XIII.

Orat pro matre defuncta.

XXXIV. Ego autem jam sanato corde ab illo vulnere in quo poterat redargui carnalis affectus, fundo tibi, Deus noster, pro illa famula tua longe aliud lacrymarum genus, quod manat de concusso spiritu consideratione periculorum omnis animæ quæ in Adam moritur. Quanquam illa in Christo vivificata¹, etiam nondum a carne resoluta sic vixerit, ut laudetur nomen tuum in fide moribusque ejus; non tamen audeo dicere, ex quo eam per baptismum regenerasti, nullum verbum exisse ab ore ejus contra præceptum tuum. Et dictum est a Veritate Filio tuo: « Si » quis dixerit fratri suo: Fatue, reus erit gehennæ ignis². » Et væ etiam laudabili vitæ hominum, si remota misericordia discutias eam. Quia vero non exquiris delicta vehementer, fiducialiter speramus aliquem apud te locum invenire indulgentiæ. Quisquis autem tibi enumerat vera merita sua, quid tibi enumerat nisi munera tua? O si cognoscant se homines homines; « Et qui gloriatur, in » Domino gloriatur³! »

XXXV. Ego itaque, laus mea et vita mea, Deus cordis mei, sepositis paulisper bonis ejus actibus, pro quibus tibi gaudens gratias ago, nunc pro peccatis matris meæ deprecor te, exaudi me per medicinam vulnerum nostro-

¹ 1 Cor. xv, 22. — ² Matth. v, 22. — ³ 1 Cor. x, 17.

rum quæ pependit in ligno ; et sedens ad dexteram tuam, te interpellat pro nobis¹. Scio misericorditer operatam, et ex corde dimisisse debita debitoribus suis ; dimitte illi et tu debita sua², si qua etiam contraxit per tot annos post aquam salutis. Dimitte, Domine, dimitte obsecro, ne intres cum ea in iudicium³. Superexaltet misericordia iudicium⁴, quoniam eloquia tua vera sunt, et promisisti misericordiam misericordibus⁵. Quod ut essent tu dedisti eis, qui misereberis cui misertus eris, et misericordiam præstabis cui misericors fueris⁶.

XXXVI. Et credo jam feceris quod te rogo, sed voluntaria oris mei approba, Domine⁷. Namque illa imminente die resolutionis suæ non cogitavit suum corpus sumptuose contegi, aut condiri aromatibus, aut monumentum electum concupivit, aut curavit sepulcrum patrum. Non ista mandavit nobis, sed tantummodo memoriam sui ad altare tuum fieri desideravit, cui nullius diei prætermissione servierat, unde sciret dispensari victimam sanctam, qua deletum est chirographum quod erat contrarium nobis⁸, qua triumphatus est hostis computans delicta nostra, et quærens quid objiciat, et nihil inveniens in illo in quo vincimus. Quis ei refundet innocentem sanguinem? Quis ei restituet pretium quo nos emit, ut nos auferat ei? Ad cuius pretii nostri sacramentum ligavit ancilla tua animam suam vinculo fidei. Nemo a protectione tua dirumpat eam. Non se interponat nec vi, nec insidiis leo et draco ; neque enim respondebit illa nihil se debere, ne convincatur et obtineatur ab accusatore callido ; sed respondebit dimissa debita sua ab eo, cui nemo reddet quod pro nobis non debens reddidit.

¹ Rom. viii, 34. — ² Matth. vi, 12. — ³ Psal. cxlii, 2. — ⁴ Jacob. ii, 13. — ⁵ Matth. v, 7. — ⁶ Exod. xxxiii, 19, et Rom. ix, 15. — ⁷ Psal. cxviii, 108. — ⁸ Coloss. ii, 14.

XXXVII. Sit ergo in pace cum viro, ante quem nulli et post quem nulli nupta est, cui servivit fructum tibi afferens cum tolerantia¹, ut eum quoque lucraretur tibi. Et inspira, Domine meus, Deus meus, inspira servis tuis fratribus meis, filiis tuis dominis meis quibus et voce et corde et litteris servio, ut quotquot hæc legerint, meminerint ad altare tuum Monnicæ² famulæ tuæ, cum Patricio quondam ejus conjugæ, per quorum carnem introduxisti me in hanc vitam, quemadmodum nescio. Meminerint cum affectu pio parentum meorum in hac luce transitoria, et fratrum meorum sub te patre in matre catholica, et civium meorum in æterna Jerusalem, cui suspirat peregrinatio populi tui ab exitu usque ad reditum, ut quod a me illa poposcit extremum, uberius illi præstetur in multorum orationibus per confessiones, quam per orationes meas.

¹ Luc. vii, 15. — ² Imitari visum est vetustos codices, qui cum gemina littera *nn* præferunt, *Monnicæ* : quo pacto etiam scriptum reperitur in oratione, quam Willelmus Abbas piis Augustini votis obtemperandi studio composuit sub his verbis : « Memento, Domine, animæ famuli tui Patricii, et famulæ tuæ Monnicæ ; et si quid pro anima filii ipsorum domini mei Augustini, dilectissimi Confessoris tui ; mihi misero peccatori licet vel intimo cordis affectu desiderare, etc. » quæ oratio integra habetur in veterum Analectorum tom. 1.